

Marian Zulean (coord.)
Strategiile de securitate națională

Copyright © Marian Zulean (coord.)
Copyright © TRITONIC 2017 pentru ediția prezentă.

Toate drepturile rezervate, inclusiv dreptul de a reproduce fragmente din carte.

TRITONIC

Str. Coacăzilor nr. 5, București
e-mail: editura@triton.ro
www.triton.ro

Tritonic București apare la poziția 18 în lista cu Edituri de prestigiu recunoscut în domeniul științelor sociale (lista A2) (CNATDCU):
http://www.cnatdcu.ro/wp-content/uploads/2011/11/A2_Panel41.xls

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ZULEAN, MARIAN

Strategiile de securitate națională/Marian Zulean

Tritonic, 2017
ISBN: 978-606-749-275-0

Coperta: ALEXANDRA BARDAN
Redactor: BOGDAN HRIB
Comanda nr. 227/octombrie 2017
Bun de tipar: octombrie 2017
Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

Marian Zulean (coord.)

STRATEGIILE DE SECURITATE NAȚIONALĂ

ediția a II-a îmbogățită

t...
TRITONIC

<http://www.dni.gov/index.php/about/organization/national-intelligence-council-global-trends>;

<http://www.act.nato.int/multiplefutures>;

www.strategie-cdi.ro;

www.edu2025.ro.

Capitolul 9 Elaborarea Strategiei de Securitate Națională a României din 2006

Săvuleț Gabriela Cristina, Haliț Raluca Nicoleta

Acest capitol își propune să prezinte „povestea” elaborării Strategiei de Securitate Națională a României din 2006 (SSNR), ca document fundamental al planificării strategice în ciclul electoral 2005-2009. Ținând cont că este cea mai dezbătută strategie de securitate din România, vom pune accentul pe dezbaterile ce au durat peste un an, pe criticile aduse acesteia, precum și pe alternativele de acțiune propuse.

Prima parte a acestui capitol va contura principalele dezbateri privind strategia, precum și criticile, atât de formă, cât și de fond, evidențiind astfel și principalele cerințe politice și legislative pentru realizarea și adoptarea SSNR.

În a doua parte a acestui capitol ne-am propus să subliniem ideile cheie ale strategiei, mai exact ideile care aduc elemente de noutate, precum conceptul de bună guvernare, „apariția” pentru prima dată într-o strategie românească a corupției ca vulnerabilitate, precum și sugestia aplicării conceptelor de angajament preventiv/

angajament preemptiv. Din strategie reiese necesitatea unei posturi active a României în domeniul prevenirii conflictelor și gestionării crizelor. Pe lângă criticile aduse SSNR, în cadrul dezbaterilor s-au propus și alternative de acțiune, fie prin introducerea sau eliminarea anumitor concepte sau direcții de acțiune, fie prin reproiectarea sa în ansamblu.

Prezentarea dezbaterilor și analiza criticilor aduse proiectului SSNR din 2006 va contura un tablou clar al elaborării acesteia, de la etapa de proiect la publicarea formei finale. De asemenea, este important de evidențiat faptul că ne propunem pe parcursul acestui capitol să arătăm că dezbaterile publice pe marginea proiectului strategiei a fost marcată de confuzii și omisiuni. Dezbaterile au avut loc în perioada în care România urmărea integrarea în Uniunea Europeană, astfel că exista posibilitatea ca acestea să fie oarecum politizate, uneori cu scopul de a denatura conținutul documentului, și nu de a informa asupra lui.

Procesul de elaborare a Strategiei de Securitate Națională a României din 2006

Privind *cerințele politice și legislative* pentru realizarea și adoptarea SSNR, acestea vor fi menționate și dezbătute pe parcursul acestui capitol. Ca o scurtă prezentare, conform legii nr. 415/2002, în articolul 4 se stipulează atribuțiile Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT), care se află sub conducerea Președintelui României, de a analiza și/sau propune promovarea strategiei de securitate națională a României, strategiei militare a României, strategiilor de ordine publică și siguranță națională a României, în raport cu răspunderile instituțiilor abilitate. Baza cadrului legislativ privind planificarea apărării este reprezentată de legea nr. 473/2004, articolul 1 al legii definind planificarea apărării, atribut și componența

esențială a politicii de apărare, ca un complex de activități și măsuri care vizează promovarea intereselor naționale, definirea și îndeplinirea obiectivelor securității naționale a României în domeniul apărării. Aceasta se realizează pe baza deciziilor politice ale Președintelui, Parlamentului și Guvernului României, precum și a măsurilor și acțiunilor întreprinse la nivelul celorlalte instituții publice, care, potrivit legii, au răspunderi în domeniul apărării. (Legea 473/2004: art. 3)

Cerințele politice majore sunt menționate și în legea 473/2004, „în cadrul procesului de planificare a apărării sunt incluse programele, acțiunile și măsurile inițiate de România în cadrul contribuției la securitatea și apărarea colectivă în cadrul NATO, precum și al contribuției aferente Uniunii Europene, în contextul cooperării militare bilaterale și multilaterale cu alte state și al îndeplinirii obligațiilor asumate prin participarea la activitatea unor organizații și regimuri juridice internaționale” (Legea 473/2004: art. 2). Astfel, România, ca parte integrantă a comunității euro-atlantice, a acordat terorismului un loc primordial în ierarhia amenințărilor. Pe de altă parte, securitatea națională este un drept imprescriptibil care derivă din suveranitatea deplină a poporului, aceasta reprezentând condiția fundamentală a existenței națiunii și a statului român și un obiectiv fundamental al guvernării (SSNR, 2006: 7), astfel încât și contextul politic intern, cu precădere tensiunile dintre partidele politice, au influențat realizarea SSNR.

Elaborarea Strategiei de Securitate Națională a României din 2006

SSNR nu a plecat de la un punct zero, după cum a afirmat și gen. Constantin Degeratu, consilier de stat la momentul respectiv și conducătorul grupului de experți care a elaborat această strategie. Mai exact, în elaborarea sa, punctul de pornire a fost reprezentat de ideile fundamentale promovate în campania electorală,

opțiunile majore de politică internă și externă ale președintelui Traian Băsescu, precum și de la prevederile relevante ale programului de guvernare propus. În 28 februarie 2005 a avut loc prima ședință CSAT, sub conducerea președintelui României de la momentul respectiv, Traian Băsescu. Principalul subiect al ședinței a fost axat pe lupta eficientă împotriva corupției și a altor forme de criminalitate organizată. De asemenea, a fost vizată și stabilirea principiilor și amenințărilor care se pot constitui în piloni ai noii strategii de securitate națională a României.

Astfel, cele cinci componente ale strategiei de securitate națională propuse de Președinte, având și o puternică conotație transfrontalieră, au fost: terorismul internațional structurat, proliferarea armelor de distrugere în masă, regimurile totalitare care susțin terorismul, situațiile de criză din proximitatea strategică a României (conflictele înghețate sau situațiile de instabilitate politică), și proasta guvernare, în care un element important îl reprezenta nivelul de corupție al instituțiilor statului. Important de menționat este că încă din draftul propus de Președinte s-a vorbit despre faptul că România va trebui să aleagă între a acționa preventiv, alături de aliați, în afara frontierelor țării, și a se limita la o politică reactivă. Traian Băsescu, în calitate sa și de președinte al CSAT, a pledat pentru acțiunea preventivă, idee ce s-a configurat și în forma finală a SSNR. De asemenea, în această ședință a CSAT s-au dezbătut aspecte ale statutului României în Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), precum și ale integrării în Uniunea Europeană, considerându-se că se va continua pe linia dezvoltării relațiilor de bună vecinătate și cooperare regională în spațiul sud-est european și în spațiul Mării Negre. Astfel se va urmări asigurarea păcii și stabilității, consolidarea democrației și respectarea drepturilor omului, prosperitatea economică și protejarea intereselor specifice ale țării noastre, pe linia extinderii spațiului

de valori europene și euro-atlantice dincolo de frontierele sale, în logica promovată de NATO și Uniunea Europeană. (Comunicat de presă al CSAT, 28.02.2005)

Conform generalului Constantin Degeratu, strategia de securitate națională reprezintă „un document fundamental care are rolul de a orienta activitatea de ansamblu a unei țări și de a concentra eforturile naționale pentru realizarea unor obiective majore, de importanță vitală”, astfel încât în plan intern asigură transparența necesară pentru exercitarea democratică a puterii de către organismele liber alese, iar în plan extern, aceasta transformă un stat într-un actor predictibil în relațiile internaționale. (Degeratu, 2006)

În urma acestui comunicat de presă al CSAT din 28 februarie 2005, a început să se lucreze intensiv la proiectul strategiei, urmând numeroase dezbateri pe care le vom prezenta în decursul acestui capitol. Este relevant să menționăm că acest proiect a înregistrat aproximativ 50 de variante și realizarea sa a durat peste un an de zile, conform consilierului de stat Constantin Degeratu. Proiectul a fost oferit către dezbateri, iar reacțiile nu au întârziat să apară, precum și criticile masive la adresa acestuia. Este necesară clarificarea unei confuzii care a apărut în urma primei ședințe CSAT, a cărei origine se află în faptul că se lucra la momentul respectiv simultan la proiectul strategiei, precum și la proiecte de legi ale securității. Mai exact, s-a vorbit intens despre „desecretizarea” strategiei, însă aceasta este un document public, nu secret. După prezentarea documentului în ședința CSAT, liberalii, în mod special liderul acestora din perioada respectivă, premierul Călin Popescu Țăriceanu, i-au cerut președinției României să desecretizeze proiectele de lege privind securitatea națională. Aceștia au anunțat că au votat o rezoluție în care se cere desecretizarea și oferirea către dezbateri și îmbunătățire a documentului, principalul lor argument fiind acela că „este inacceptabil ca documente ce nu întrunesc condiții

de secretizare să circule ca fiind secrete, aflându-ne cu siguranță în fața unui abuz inacceptabil într-un stat democratic” (Șomflean 2006). Președinția a pus la dispoziția televiziunii publice un exemplar al proiectului SSNR, luând astfel decizia de publica proiectul în semn de răspuns la acuzațiile primite din partea liberalilor. Este necesar să clarificăm faptul că proiectul SSNR și proiectele de lege privind securitatea națională reprezintă două lucruri diferite, cu responsabilități diferite, iar Președintele nu poate formula legi, ci doar strategia în acest caz.

Divergențele dintre Președintele României Traian Băsescu și Premierul României Călin Popescu Tăriceanu s-au amplificat, oferind impresia unor probleme personale și nu legate în mod deosebit de strategie sau de pachetul legislativ. Premierul a anunțat că are anumite observații de care dorește să se țină cont pentru a semna documentul, precum problema principiului bunei guvernări. Cu toate acestea, după terminarea ședinței CSAT, președintele a afirmat că deși apreciază intențiile premierului, nu le-a putut integra în totalitate. În ciuda divergențelor existente, strategia a fost votată. Premierul României de la momentul respectiv a avut o reacție oarecum neadecvată, lăsând impresia că nu era de acord cu prevederile strategiei, dar totuși a semnat-o, contrazicându-se astfel. (Baragan 2006)

Este important de clarificat și problematica legată de conceptul bunei guvernări, interpretarea greșită a acestui termen conducând la critici care s-au dovedit nefondate. Potrivit strategiei, un rol important în procesul de consolidare a stabilității și securității noilor democrații din Europa Centrală, de Sud-Est și de Est îl are principiul bunei guvernări, iar acesta a reprezentat centrul multor dezbateri și articole, aducând atât critici, cât și laude. Buna guvernare presupune funcționarea eficientă nu numai la nivel civil, ci și la nivelul strategiilor de securitate, considerându-se că strategia

este punctul de plecare al acțiunii pentru atingerea unor rezultate pe acest plan. Marian Zulean a evidențiat faptul că buna guvernare este un concept care se găsește și în strategiile Uniunii Europene, numite „White paper on Good Governments in EU”, deci este o parte a strategiei Uniunii Europene, și a subliniat ceea ce consideră a fi ultimul trend din perioada respectivă, „coroborarea politicilor de dezvoltare cu politicile de securitate”. (Fundația Horia Rusu 2006) Cu toate acestea, SSNR a fost criticată prin prisma faptului că referirile la buna guvernare în cadrul său sunt fie prea laxe, fie neclare, lăsând loc la interpretări, ceea ce impune clarificarea conceptului astfel încât să nu dea naștere unor interpretări arbitrare și să nu fie generate confuzii nedorite, idee susținută și în alte dezbateri. (ibid.) Deși au existat voci care au susținut contrariul, noi considerăm că buna guvernare reprezintă unul dintre cele mai bune mijloace pentru a întări mediul internațional de securitate, un exemplu concludent reprezentându-l Uniunea Europeană – cea mai bună apărare pentru securitatea acesteia ar putea rezulta din existența unor state democratice bine guvernate, care își dezvoltă capacitățile în domeniul securității, conturând astfel o capacitate mai mare a Uniunii Europene de apărare.

Pe de altă parte, Iulian Fota consideră că este nevoie de un management integrat al societății în ceea ce privește nivelul strategiilor de securitate. Acesta a susținut că „trebuie să definim clar ce înțelegem prin termenul securitate, iar strategia trebuie să includă toate aceste elemente esențiale pentru România” (Institutul Ovidiu Șincai, 2006:1). Totodată a evidențiat și faptul că termenul „pro-activ” presupune planificarea resurselor pentru a atinge un obiectiv pe termen mediu și lung, iar la aceasta se adaugă legislația necesară și buna guvernare. Termenul de „bună guvernare” este termen foarte bine definit de către normele europene în domeniu, astfel încât termenul de „putere” a fost exclus și a fost înlocuit de „guvernare”.

(ibid.) SSNR, după cum am afirmat anterior, răspunde problemelor de securitate de la momentul respectiv, iar ea integrează elementele ce țin de securitate, și nu toate aspectele societății.

Cu toate acestea, propunerile președintelui nu ar fi reprezentat o surpriză, ele încadrându-se în politica sa, acesta afirmând încă din momentul câștigării alegerilor că nu poate miza exclusiv pe Uniunea Europeană în politica de securitate, și că are nevoie de o ancoră mai puternică în politica americană. Reacțiile în mediul politic nu au întârziat să apară, spre exemplu fostul ministru de Externe, Mircea Geoană, a declarat că „a primit cu perplexitate anunțul CSAT privind acțiunea preventivă ca strategie de siguranță națională și că nu putem risca să angrenăm România în conflicte la distanță foarte mare, pe unul din cele mai controversate subiecte”, referindu-se la terorism, iar pe de altă parte, ministrul Apărării Naționale de la momentul respectiv, Teodor Athanasiu, a susținut că președintele Traian Băsescu a solicitat elaborarea unei strategii astfel încât să nu fie așteptat efectul acțiunilor teroriste, așa cum s-a întâmplat, spre exemplu, în Spania, ci să fie luate măsuri preventive, iar terorismul „să fie atacat la el acasă pentru a-l anihila”.

Fundația Horia Rusu a dezbătut intens proiectul Strategiei de Securitate Națională a României, astfel încât a redactat și studiul „Strategia de Securitate Națională – între securitatea statului și libertatea individului” în luna martie a anului 2006, avându-l drept coordonator pe Dan Pavel. Acest studiu conține analiza proiectului strategiei, analiza CSAT, rezumate ale dezbaterilor privind strategia, precum și analiza legislației din domeniul securității naționale și sinteza de presă privind aceste subiecte. Totodată, Fundația a inițiat și o serie de întâlniri și dezbateri sub genericul *Drepturile și libertățile individuale în România de azi*, dintre care cea mai relevantă fiind dezbaterea „Strategia Națională de Securitate – între securitatea statului și libertatea individului”, din care am extras

ideile considerate relevante. Conform analizei fundației, pe fundalul schimbării contextului internațional, apariția unor noi riscuri și creșterea probabilității producerii unor tipuri de evenimente ce constituie amenințări la adresa securității naționale justifică necesitatea elaborării unei noi Strategii de Securitate Națională. Evenimentele de la 11 septembrie 2001 și războiul împotriva unui dușman atipic, terorismul, precum și regândirea politicii marilor puteri definesc un context internațional față de care România trebuie să se raporteze și în funcție de care trebuie să își definească strategia. Desigur, este important de menționat faptul că România a devenit stat membru cu drepturi depline al NATO și este foarte aproape de integrarea în Uniunea Europeană, iar Fundația a subliniat faptul că acestea „implică un nou statut în plan extern, cu angajamentele și obligațiile ce decurg de aici”.

În cadrul amplei discuții, subiectele propuse spre dezbateri de către Fundația Horia Rusu au fost cu precădere cele despre legislația privind siguranța națională și serviciile secrete, precum și problematica drepturilor și libertăților omului în raport cu siguranța națională. Participanții la dezbateri realizată de fundație au fost atât experți din domeniu, cât și avocați, deputați provenind din diferite partide, astfel încât opiniile și argumentele lor au fost numeroase și diverse, însă au afirmat că scopul acelei întâlniri nu a fost acela de a face un nou scandal politic, nu a fost realizată pentru a se pune în dificultate partenerii de coaliție sau pentru a se găsi un punct vulnerabil Președintelui, ci pentru că aceștia considerau că se află „sub pericolul de a vedea compromise chiar și acele achiziții ale democrației românești care s-au consolidat din 1990 până la momentul respectiv”. (Fundația Horia Rusu, 2006)

Una dintre problemele cu care se consideră că se luptă România a fost remarcată și de politologul Dan Pavel, care a susținut ideea conform căreia „Strategia de Securitate Națională se conturează

între obsesia Washingtonului și obsesia Moscovei”. Conform acestuia, o strategie de securitate americană, legitimată și credibilă în asigurarea unui echilibru între drepturile și libertățile individuale și rolul statului în garantarea acestor drepturi după 11 septembrie 2001, poate fi admisă acolo unde ea este legitimă. (ibid.) Totuși, Dan Pavel consideră că România nu este în măsură să-și permită acest tip de abordare, ceea ce trebuia să preocupe era asigurarea stabilității democratice. Cu toate acestea, strategia, deși considerată uneori mult prea pro-americană, a ținut cont de mediul de securitate de la momentul respectiv, de statutul de membru al NATO, de relația României cu Statele Unite ale Americii, precum și de viitorul statut de membru al Uniunii Europene.

O altă opinie semnificativă a fost cea a fostului președinte al României, Emil Constantinescu, care considera strategia ca fiind o opțiune și fie că „ne place, nu ne place, este opțiunea actualului președinte al României”. (ibid.) Acesta, discutând în calitate de cetățean, nu de om politic, se declara foarte mulțumit de strategie, mai ales prin prisma faptului că nu se vorbește doar de securitatea țării, ci și de securitatea cetățeanului, referindu-se la „acele domenii care ar fi trebuit de mult timp să constituie ținte strategice ale României: economia, învățământul, educația, sănătatea și așa mai departe, niște direcții strategice în interes public, pe care să le urmărească fiecare Guvern, indiferent de culoare lui politică”. (ibid.) Așadar, un alt punct forte al strategiei îl reprezintă orientarea sa către cetățean.

O altă dezbateră privind strategia, care a avut loc în cercetarea Institutului Ovidiu Șincai, este cea din cadrul Grupului de Dezbateri România în Politica Internațională. Ceea ce a atras atenția încă de la început este declarația lui Adrian Severin, Director Coordonator al Institutului Ovidiu Șincai, care a afirmat că „documentul are în subtext o viziune de „putere regională” a României și un tip de

democrație „controlată” prin crearea premiselor restrângerii drepturilor omului” (Institutul Ovidiu Șincai, 2006:1), însă posibile ajustări vor îmbunătăți documentul. Este necesar să clarificăm o problemă intens dezbătută, însă în mod eronat. Mai exact, nu există o dorință a României de a deveni „lider regional”, fiind evident că ar fi un obiectiv foarte dificil de realizat. Ceea ce și-a propus România este să dobândească „o responsabilizare mai mare la granița Uniunii Europene, în special împotriva amenințărilor asimetrice din zona Mării Negre”. (SSNR, 2006) De menționat este că Adrian Severin îl pune pe Băsescu, în 2005, alături de Napoleon, Hitler și Stalin, afirmând că „atunci când vor puterea, alogenii știu să înțeleagă și să manipuleze perfect suferințele popoarelor în mijlocul cărora trăiesc. Este cazul corsicanului Bonaparte pentru francezi, al austriacului Hitler pentru germani, al gruzinului Giugasvili (Stalin) pentru ruși sau al tătarului Băsescu pentru români”, confuzie lămurită de către biroul de presă al Președintelui, acesta fiind român. În mare parte, atacurile par a fi la adresa persoanei președintelui, și nu critici fondate la adresa strategiei.

Tot în cadrul acestei dezbateri, Iulian Fota, Director al Colegiului Național de Apărare, afirma că „documentul este un efort intelectual remarcabil în comparație cu strategiile naționale anterioare, care erau mai tehnice” (Institutul Ovidiu Șincai, 2006:2) și că este de semnalat faptul că pentru prima oară se face o legătură clară între prosperitate și securitate și se folosesc concepte specifice, precum „aliați” sau „formă multidimensională”. În ceea ce privește globalizarea, problema domnului Mărculescu, aceasta reprezintă o „șansă enormă pentru România de a ieși din zona marginală a lumii civilizate” (ibid.). Totodată, privind mediul de securitate, Sergiu Medar, consilier prezidențial pentru apărare și securitate națională, a susținut faptul că „documentul propune o atitudine pro-activă, și nu preventivă sau unilaterală” (ibid:3). Strategia, așa

cum am specificat anterior, este concepută pentru o perioadă de timp în care mediul de securitate este predictibil. Această dezbatere s-a încheiat cu o frază rostită de Adelina Palade, din partea Serviciul Român de Informații, care afirma că „strategia nu poate și nici nu trebuie să răspundă la toate întrebările” (ibid.), ci doar la cele privind securitatea națională, idee relevantă și reală de altfel. Strategia din 2006 reprezintă cea mai elaborată strategie pe care a avut-o România până la momentul prezent, este strategia care a surprins cel mai bine mediul de securitate, amenințările și riscurile și care a avut o structură cuprinzătoare, incluzând și resursele și responsabilitățile.

SSNR a fost un punct central și în alte ședințe ale CSAT, unde au fost dezbătute observațiile prezentate de către instituțiile abilitate în elaborarea sa. Forma finală a fost adoptată fără nici măcar o obiecție, documentul suportând modificări de formulare, nu de fond. (Comunicat de presă al CSAT, 17.04.2006) Președintele a subliniat contribuțiile semnificative ale tuturor membrilor CSAT la elaborarea formei finale, însă a și respins anumite observații menționate anterior, precum observația privind *buna guvernare*, concept etichetat de premierul Tăriceanu ca aparținând țărilor lumii a treia, președintele argumentând că „*buna guvernare* este un concept al Tratatului Constituțional; se găsește la articolul 1-50, paragraful 1 din Tratat și este un concept de bază al Constituției Europene”.

SSNR a fost adoptată de către CSAT prin Hotărârea nr. 62 din 17 aprilie 2006 și este un document public. Fiind un document de interes general pentru cetățenii României, acesta a fost publicat pe pagina oficială a Administrației Prezidențiale atât în prima versiune din 21 februarie 2006, cât și în cea definitivă din aprilie 2006 realizată în urma dezbaterilor și propunerilor din partea societății civile. În aceeași ședință a CSAT în care a fost aprobată SSNR, președintele a

susținut că documentul strategiei este unul „modern”, care „reflec-tă aspirațiile de la momentul respectiv ale României și care acoperă atât obligațiile noastre în raport cu alianțele și structurile din care facem parte, în mod deosebit NATO și Uniunea Europeană, dar care, în același timp, fixează foarte clar rolul pe care România și-l asumă în regiune, plecând de la premisele fundamentale ale interesului național și ale structurilor și alianțelor din care face parte”. De asemenea, acesta a apreciat că România intră într-o „altă etapă de reprezentare a propriilor interese”, în care „nu mai așteaptă soluții, ci este în situația de a oferi propriile soluții pentru regiunea din care face parte”, conturând astfel imaginea sa asupra securității naționale. (Comunicat de presă al CSAT, 17.04.2006)

O problemă de formă intens dezbătută a fost critica legată de legalitatea documentului, mai exact președintele României nu a făcut publică strategia în timpul prevăzut de lege, și anume șase luni de la instituirea sa în funcție, stârnind astfel ample critici. Într-un articol publicat în Revista 22, Marian Zulean, profesor asociat al Universității din București la momentul respectiv și expert al Departamentului Securității Naționale, precum și membru al echipei de experți care a realizat strategia din 2006, a demonstrat că impresia conform căreia SSNR este un document ilegal este falsă. Acesta a evidențiat în articolul „Reforma sectorului de securitate: între lege și farădelege. Strategia de Securitate Națională: un ghid realist” faptul că strategia este un document de planificare strategică și a fost adoptată în unanimitate de către toți membrii CSAT, în conformitate cu Legea nr. 415/2002, de unde rezultă că aceasta este legală în ciuda întârzierii publicării sale oficiale în forma finală.

Un studiu amplu asupra Strategiei care a analizat această problemă a fost „Dezastrul planificării apărării în România în perioada 2004-2012. „Romanul” Legii nr. 473/2004”, un studiu în cinci părți al cărui autor este Alexandru Purcaruș. Acesta a relatat

evenimentele derulate în perioada adoptării strategiei și și-a expus punctul de vedere, astfel încât îl putem considera un studiu realizat oarecum într-o manieră subiectivă, însă am extras anumite idei relevante. Purcăruș a evidențiat faptul că la data de 19 aprilie 2007 Parlamentul l-a suspendat pe șeful statului, unul dintre reproșurile aduse acestuia fiind întârzierea elaborării SSNR. Se menționează că președintele României de la acel moment, Traian Băsescu, a avut nevoie de mai mult de doi ani pentru a definitiva strategia și a trimis-o Parlamentului abia după ce partidul de opoziției PSD a făcut publică propunerea de suspendare, care devenea, astfel, iminentă. Într-adevăr, această strategie ar fi trebuit să existe cu mult timp înainte de publicarea sa, însă cu toate acestea nu a fost considerată ilegală.

Punând accentul pe faptul că SSNR a fost adoptată în unanimitate și că nu a fost niciun membru al CSAT care să ridice problema cadrului legal care reglementează existența acestui document, Alexandru Purcăruș a apreciat că documentul urma să fie trimis Parlamentului doar „spre informare”, ajungând însă foarte târziu, în luna octombrie a anului 2007. După primirea documentului, la 16 octombrie 2007, chestorul Senatului din partea PSD, Ioan Chelaru a declarat că, potrivit prevederilor Constituției, Parlamentul este obligat prin lege să aprobe Strategia de Apărare a țării și că „nu există o Strategie de Securitate Națională a României pe care Parlamentul să o aprobe”. Prin urmare, concluzia sa a fost că strategia a fost primită „doar ca o lectură”. (Dezastrul planificării apărării în România în perioada 2004-2012. „Romanul” Legii nr. 473/2004 (II):14 noiembrie 2012). Este relevant de menționat că Alexandru Purcăruș a dedicat această studiu învățătoarei Cristiana Anghel, cea care, în 2010, a făcut timp de 70 de zile greva foamei pentru a protesta față de faptul că, după părerea sa, o anumită lege nu era aplicată în România, și care a ocupat funcția de senator ulterior.

De asemenea, a dedicat acest studiu și lui Adrian Sobaru care, la 23 decembrie 2010, în timpul ședinței Camerelor Parlamentului și în prezența premierului Emil Boc, a făcut gestul de a se arunca de la balconul sălii de plen, iar din aceste „dedicații” se poate deduce subiectivitatea autorului, iar cititorii posedă libertatea de a alege din „amalgamul” de informații aduse ceea ce consideră corect și relevant. (Dezastrul planificării apărării în România în perioada 2004-2012. „Romanul” Legii nr. 473/2004 (I):14 noiembrie 2012)

Președintele Băsescu a subliniat tot în cadrul ședinței CSAT în care s-a votat adoptarea SSNR și faptul că prin adoptarea acesteia s-au creat condițiile necesare pentru elaborarea Strategiei Naționale de Apărare a Țării (SNAT) „care este mai puțin un concept politic și mai mult unul care vizează capacitățile militare și de apărare ale României”, susținând ideea conform căreia „conceptul de apărare este inclus în cel de securitate și, din acest motiv, trebuiau stabilite principiile și coordonatele Strategiei de Securitate Națională pentru a putea dezvolta de aici un segment inclus în Strategie, adică Strategia Națională de Apărare a Țării”. La fel ca în cazul SSNR, și elaborarea SNAT a durat mai mult decât ar fi trebuit conform legislației (Legea nr. 473/2004), aceasta fiind aprobată în cadrul ședinței CSAT în data de 29 martie 2007. Documentul a fost trimis aproape imediat Parlamentului pentru aprobarea sa, însă adoptarea SNAT s-a produs în ședința comună din 4 noiembrie 2008 a Camerei Deputaților și Senatului. La fel ca și SSNR, SNAT a fost intens criticată, cu precădere prin prisma faptului că a fost considerată un simplu rezumat al SSNR. În urma aprobării SNAT în Parlament, aceasta devine baza pentru elaborarea Cartei Albe a Apărării Naționale, document aflat în sarcina executivului, care însă nu a fost trimis spre aprobare Parlamentului nici până la momentul actual. Reforma sistemului de securitate reprezintă o necesitate pentru România, ținând cont de confuziile/inconsecvențele

legislației, confuziile conceptuale la nivel academic/decizional, precum și de lipsa unor documente necesare, precum Carta Albă a Apărării Naționale.

Trecând la criticile legate de fondul strategiei, structura acesteia a fost intens dezbătută. Institutul Ovidiu Șincai s-a remarcat prin poziția solidă pe care a expus-o privind SSNR, respectiv a redactat un raport de analiză politică a strategiei, o critică internă a documentului și o analiză comparativă între Proiectul inițial al Administrației Prezidențiale și forma finală a SSNR, precum și o comparație între Proiectul inițial al Administrației Prezidențiale și alte strategii de securitate. Din acest raport reiese faptul că autorii nu agreează strategia, încă din primele pagini regăsindu-se afirmația conform căreia strategia este structurată eronat, „aceleași idei sunt repetate în mai multe locuri, sub alte forme” (Institutul Ovidiu Șincai, 2006:1). De asemenea, aceștia consideră că temele nu sunt grupate pe probleme și sunt greșit structurate, astfel încât cititorilor le este dificil să urmărească ideile principale, ba chiar a fost evidențiat faptul că proiectul strategiei, documentul inițial prezentat la 21 februarie 2006, conține lacune din punct de vedere al formei și al stilului. Proiectul inițial al SSNR conținea 11 capitole, expuse pe 39 de pagini în format A4, fiind însă apropiat ca dimensiuni de Strategia de Securitate Americană, dar mai mare decât Strategia Europeană de Securitate sau Conceptul Rusesc. Forma finală a strategiei a avut 12 capitole și a numărat 56 de pagini în total. Critica aceasta a avut numeroase contraargumente, printre care unul semnificativ adus de generalul în rezervă Constantin Degeratu, respectiv faptul că din punctul de vedere al dimensiunilor, Strategia reprezintă aproximativ două treimi din Strategia Americană din 2002 (Degeratu 2006), iar România avea nevoie de o strategie clară, care să aducă și explicațiile, completările necesare pentru o mai bună înțelegere.

De asemenea, și Mihaiu Mărgărit, fostul șef al Direcției Informații Militare, a afirmat în articolul „Strategia de securitate, un eseu” că „proiectul menționat reprezintă mai mult un amplu eseu despre strategia de securitate națională diluat pe aproximativ 40 de pagini” (Mărgărit 2006), însă este necesar de precizat faptul că România nu are o istoric îndelungată în realizarea strategiilor, aceasta încă „experimentează”, iar o strategie mai detaliată și mai bine realizată ar putea reprezenta un pas înainte. Însă generalul în rezervă Constantin Degeratu, din perspectiva expertului care a coordonat elaborarea Strategiei, a afirmat că nu crede că este vorba de un document stufos, „ci de unul elaborat, comprehensiv, ușor didacticist poate, dar – cu siguranță – riguros și coerent, atât sub raportul opțiunilor, cât și al terminologiei” (Degeratu 2006).

Institutul Ovidiu Șincai a considerat că SSNR „pare a fi rezultatul muncii unei echipe eterogene și prost coordonată, în unele părți lipsesc caracterele diacritice românești (ă, î, ș, ț), în altele se înregistrează greșeli de ortografie” (Institutul Ovidiu Șincai, 2006:4) și că în text sunt folosite unele barbarisme apărute dintr-o traducere eronată din limba engleză ca, de exemplu, utilizarea expresiei „capacitatea de acțiune preemptivă” în locul expresiei „capacitate de acțiune anticipativă”. Toate aceste critici au fost aduse proiectului inițial al strategiei, fiind important de relevat că în forma finală a strategiei se regăsește termenul de „anticipativ”, și nu „preemptiv”, iar așa-zisele greșeli de ortografie lipsesc. La un anumit punct, acest raport al Institutului Ovidiu Șincai pare să fie un atac la persoană împotriva președintelui României de la momentul respectiv, Traian Băsescu, acesta fiind amintit de mai multe ori ca personajul negativ al raportului, personaj care ar face „propagandă politică”. Autorii consideră că prin ambiguitățile rezultate din neprecizarea termenilor și supradimensionarea expunerii se poate permite interpretarea

și aplicarea ulterioară a strategiei potrivit intereselor de moment ale Președinției.

Ideile cheie ale Strategiei de Securitate Națională din 2006 și alternativele de acțiune

Ideile cheie ale Strategiei de Securitate Națională din 2006

SSNR a apărut în contextul procesului complex de integrare a României în Uniunea Europeană, după terminarea tranziției postbipolare către perioada unipolarismului, România având și statutul de membru al NATO încă din 2004. Mediul de securitate, așa cum este menționat în strategie, se află într-o continuă și rapidă schimbare, iar principalele tendințe sunt: accelerarea proceselor de globalizare și de integrare regională, construcția unei noi arhitecturi de securitate, stabile și predictibile, prezervarea influenței statelor în dinamica relațiilor internaționale. (SSNR, 2006:10)

După cum se afirmă încă din primele pagini, SSNR reprezintă „un proiect național realist, îndrăzneț și pragmatic”, fiind unul dintre documentele oficiale de referință în domeniul securității naționale, fapt pentru care necesită și actualmente o atenție deosebită. Principalele puncte care au ghidat strategia se pot observa încă din prima pagină a acesteia. Sigla „România europeană, România euroatlantică” sugerează astfel dorința de integrare reală și deplină în Uniunea Europeană, precum și asumarea responsabilă a calității de membru al NATO.

Ca o scurtă prezentare, SSNR este structurată în douăsprezece capitole, având drept viziune generală obținerea unui viitor sigur și prosper pentru români. În structura sa sunt identificate valorile naționale, interesele naționale, scopul și obiectivele strategiei. De asemenea, este prezentat mediul de securitate din perioada respectivă, sunt identificate prioritățile, principalele riscuri și amenințări

la adresa securității naționale și direcțiile de acțiune, sunt descrise obiectivele specifice, iar în încheiere sunt prezentate resursele și responsabilitățile. Această Strategie este structurată într-un mod lapidar, principalele idei fiind ușor de identificat.

Pentru a contura o imagine cât mai clară a strategiei vom prezenta aspectele-cheie pe care trebuie să le avem în vedere atunci când citim sau studiem o strategie, aplicându-le pe SSNR. În strategia din 2006 au fost identificate principalele riscuri și amenințări la adresa securității naționale a României, în mod preponderant din perspectiva poziției sale de stat membru al NATO și din perspectiva integrării în Uniunii Europene. Acestea sunt: terorismul internațional, proliferarea armelor de distrugere în masă, conflictele regionale, criminalitatea transnațională organizată și guvernarea inefficientă, enumerate cel mai probabil într-o ordine ce sugerează importanța lor (ibid.,12-15). Atacurile teroriste din Statele Unite ale Americii din 11 septembrie 2001 au influențat considerabil importanța acordată anumitor tipuri de riscuri și amenințări, spre exemplu, terorismul internațional a devenit un subiect major, o prezență semnificativă în cadrul strategiilor de securitate în urma acestor evenimente. Astfel, România s-a aliniat celorlalte state în semnul solidarității pentru a sprijini combaterea acestui fenomen îngrijorător, fenomen ce a fost prima amenințare menționată în strategie în pofida faptului că pentru România terorismul nu a fost până la momentul de față o amenințare semnificativă.

Scopul fundamental al strategiei pe care o dezbatem îl reprezintă „mobilizarea eforturilor națiunii pentru accelerarea proceselor de modernizare, integrare și dezvoltare susținută, capabile să garanteze securitatea și prosperitatea țării, într-o lume mai sigură și mai bună” (ibid., 17). Prezența cuvântului „integrare” sugerează principală preocupare a României la momentul respectiv, și

anume realizarea tuturor demersurilor necesare pentru integrare în Uniunea Europeană.

În continuare, principalele obiective ale SSNR, menite să atingă scopul menționat mai sus, sunt următoarele: identificarea oportună și contracararea pro-activă a riscurilor și amenințărilor; prevenirea conflictelor și managementul eficient al riscurilor, al situațiilor de criză și al consecințelor sale; participarea activă la promovarea democrației și construcția securității și prosperității în vecinătatea României și în alte zone de interes strategic; transformarea profundă a instituțiilor și îmbunătățirea capacităților naționale (ibid., 17). Aici este necesar să ne oprim pentru a sublinia o idee-cheie a strategiei, un element de noutate adus de aceasta. În strategia de securitate din 2002 nu se discută, nici măcar nu se sugerează ideea atacului anticipativ, aceasta apărând în strategia din 2006. Utilizarea sintagmelor „pro-activ” și acțiune „anticipativă” (pre-emptivă) au apărut în strategie în contextul discuțiilor despre cooperare, astfel strategia afirmă necesitatea cooperării de a viza „îndeosebi adoptarea și aplicarea unor măsuri de tip pro-activ, anticipativ, pentru contracararea eficientă a terorismului internațional structurat și a proliferării armelor de distrugere în masă, precum și a celorlalte riscuri și amenințări”. (ibid., 21) Au existat voci, precum cea a Institutului Ovidiu Șincai, care au considerat că din strategie s-ar putea deduce o orientare către doctrina loviturii preventive (cu precădere privind acțiuni legate de terorism sau de proliferarea armelor de distrugere în masă), recunoscându-se astfel dreptul la intervenție și intrând în contradicție cu principiul non-intervenției. România s-a inspirat din Strategia de Securitate a Statelor Unite ale Americii, a încercat să își adapteze strategia preluând idei precum acțiunea anticipativă, însă diferențele dintre capacitățile militare ale unor state precum Statele Unite ale Americii sau Rusia și cele ale României sunt semnificative,

astfel că anumite prevederi depășesc capacitatea de acțiune și rolul României pe arena internațională.

În ceea ce privește realizarea obiectivelor naționale, strategia precizează și principalele direcții de acțiune, acestea fiind: participarea activă la înfăptuirea securității internaționale, construcția noii identități europene și euroatlantice a României, securitatea și stabilitatea regională în contextul unei noi paradigme, asumarea rolului de vector dinamic al securității în regiunea Mării Negre, abordarea cuprinzătoare și adecvată a problematicii securității interne, buna guvernare – ca instrument esențial în construcția securității naționale, economia competitivă și performantă – pilon al securității naționale, transformarea instituțiilor cu responsabilități în domeniul securității naționale și dezvoltarea și protecția activă a infrastructurii strategice (ibid., 19). Ultimul capitol al strategiei este dedicat identificării resurselor și responsabilităților, atingându-se astfel toate punctele importante pentru realizarea unei strategii eficiente. Un alt element de noutate pe care îl aduce strategia din 2006 îl reprezintă conceptul de „bună guvernare”, concept ce nu a fost folosit în strategia din 2002.

De asemenea, este necesar să subliniem o altă idee-cheie a SSNR. Această strategie a fost considerată „conflictuală”, astfel încât principalele amenințări la adresa securității naționale sunt considerate terorismul pe plan extern, iar pe plan intern corupția. Deși a fost foarte succint menționat conceptul de „corupție” în strategia din 2002 (de aproximativ trei ori), strategia din 2006 a fost focalizată asupra acestei probleme, regăsindu-se aici o asemănare cu strategia Rusiei. Privind astfel corupția din perspectiva strategiei ca o amenințare semnificativă structurală, ca o cauză a guvernării ineficiente, este subliniată necesitatea imperativă a funcționării eficiente și a colaborării.

Pentru a încheia privirea de ansamblu asupra SSNR este necesară lămurirea unei confuzii des întâlnite. Atât în Constituție, cât

și în legislație, strategiile de securitate națională, de apărare sau de apărare a țării se referă la același lucru, ceea ce este eronat. Astfel trebuie să existe în cultura populației, cât și la nivelul decidenților, delimitarea conceptelor de securitate și apărare, apărarea fiind o parte importantă a securității naționale. De asemenea, trebuie evidențiată și existența celor două strategii (de securitate națională și de apărare), ca o modalitate de rezolvare care va răspunde acestor ambiguități legislative și conceptuale, SSNR fiind subsecventă SSNR.

Alternative de acțiune propuse pentru Strategia de Securitate Națională a României din 2006

Având o imagine clară a principalelor critici aduse SSNR și a dezbaterilor din jurul acesteia, precum și a ideilor-cheie din forma sa finală, se impune și o detaliere a alternativelor de acțiune propuse în diferite discuții și analize. O poziție vehementă a fost cea a Institutului Ovidiu Șincai care a considerat necesară refacearea întregului document pentru a i se da unitate conceptuală, simplitate și coerență internă. În raportul de analiză politică „Analiza Strategiei de Securitate Națională a României”, autorii au susținut că ar trebui eliminate toate conceptele pe care ei le consideră ambigue, spre exemplu „buna guvernare”, deoarece ar permite o expansiune a instituțiilor de informații în zona vieții private, precum și toate referirile la contextul intern sau la un angajament politic real sau invocat care ar transforma-o într-un document de propagandă politică. În ceea ce privește elementele care ar trebui incluse în strategie, Institutul Ovidiu Șincai a propus aspectele interne ale securității într-o manieră sintetică, clar definite, astfel încât să fie evitat abuzul de putere din partea unor instituții ale statului în raport cu alte instituții și din partea instituțiilor asupra cetățenilor.

A fost propusă chiar și o structură pentru o strategie de securitate națională a României care să respecte standardele democratice, conform Institutului Ovidiu Șincai, iar cele nouă capitole ar viza per ansamblu definirea elementelor esențiale care circumscriu identitatea prezentă a națiunii române, definirea mediului de securitate internațional, definirea interesului național, definirea securității naționale prin raportare la interesele și obiectivele strategice ale României, definirea securității naționale a României din perspectiva identității sale europene și a apartenenței la alte organizații internaționale, identificarea riscurilor și amenințărilor generale la adresa securității României, definirea principiilor de bază ale acțiunilor strategice ale României, definirea acțiunilor strategice prioritare, precum și resursele securității naționale, instituțiile implicate și macro echilibrele dintre ele.¹ Însă deși Institutul Ovidiu Șincai a propus această alternativă, Legea nr. 473/2004 privind planificarea apărării revizuită în 2008, la Capitolul II, articolul 3, propune ca principale patru capitole ale Strategiei naționale de apărare a României (prevedere ce se aplică și SSNR în mare parte) „definirea intereselor și obiectivelor naționale de securitate, evaluarea mediului internațional de securitate, identificarea potențialelor riscuri, amenințări și vulnerabilități, și direcțiile de acțiune și principalele modalități pentru asigurarea securității naționale a României în cadrul Alianței”, de unde deducem că o strategie cu nouă capitole ar fi prea mare, ținând cont de faptul că și SSNR din 2006 a fost criticată pentru numărul mare de pagini, deși a numărat doar 56 de pagini pe ansamblu. Institutul Ovidiu Șincai și-a încheiat raportul cu recomandarea ca în elaborarea SSNR să se țină cont în mod deosebit

¹ Structura detaliată pe cele nouă capitole propusă de Institutul Ovidiu Șincai este disponibilă în *Raportul de analiză politică – Analiza Strategiei de Securitate Națională a României*, la adresa http://www.fisd.ro/PDF/mater_noi/Raport_SSNR.pdf.

de obligația corelării acesteia cu concepția de securitate a Uniunii Europene și a alinierii la standardele principale în materie de securitate fixate de Consiliul Europei.

O altă alternativă, deși nu la fel de detaliată, a venit din partea Asociației pentru Securitate și Cooperare Regională-ALIANȚA, într-un articol redactat de Petre Mărculescu. Autorul subliniază faptul că președintele României a punctat o serie de mesaje interesante, precum securitatea energetică și alimentară, securitatea transporturilor și a infrastructurii, securitatea sanitară, culturală și ecologică, securitatea financiară și informațională, însă au fost amintite doar succint, și nu dezvoltate în textul SSNR. Acesta susține că în SSNR ar trebui să se regăsească opțiunile menite să asigure României un viitor energetic sigur și durabil, prin acțiuni care să vizeze limitarea dependenței de resursele energetice externe, îndeosebi de cele rusești, diminuarea vulnerabilității economice a României la fluctuațiile prețului energiei, creșterea eficienței industriei energetice autohtone, precum să vizeze și reducerea impactului asupra mediului înconjurător al dependenței crescânde de folosirea energiei pe bază de resurse fosile. (Pavel 2007) O altă direcție de acțiune relevantă propusă de Mărculescu este cea privind încălzirea globală, astfel că este sugerată necesitatea ca factorul politic să se mobilizeze pentru identificarea unor soluții care să ofere alternative viabile gestionării acesteia, cu mențiunea că o strategie pentru combaterea supraîncălzirii globale trebuie să fie axată pe identificarea unor soluții alternative, și nu pe diminuarea producției, a consumului sau a transportului.

De asemenea, și Adrian Pop, în articolul „Strategia de Securitate Națională-de la proiect la realitate”, a subliniat importanța clarificării condițiilor în care România s-ar afla în situația de a merge la război (din strategie s-ar deduce că sunt următoarele : periclitaarea unui interes național sau a unei valori naționale fundamentale,

angajarea aliaților în acțiune și epuizarea mijloacelor nemilitare), astfel încât să fie eliminate interpretările care ar putea deveni realmente păgubitoare în cazul unei situații reale. Pe lângă criticile și laudele aduse SSNR, autorul a propus cantonarea acesteia în sfera securității societale (Barry Buzan, Ole Waever, Jaap de Wilde), respectiv sustenabilitatea modelelor tradiționale de limbă, cultură, religie, identitate națională și obiceiuri, ajungând chiar la conceptul de securitate spirituală. (Pop 2006)

Concluzii

Până la elaborarea SSNR din 2006, „politică de securitate a României a fost mai degrabă una reactivă, defensivă, centrată pe contracararea diferitelor amenințări și riscuri de securitate”. (L. Ghica, M. Zulean, 2007:168) Odată cu schimbarea mediului de securitate și cu noul statut al României, această strategie „este focalizată, din perspectiva finalității sale democratice, pe garantarea securității individului, a vieții sale și a familiei”. (SSNR 2007) Așadar, putem afirma că strategia este un document competent și profesionist, o evaluare exhaustivă a problematicii pe care o presupune acest subiect și considerăm că acest document va reprezenta un ghid important pentru viitoarele strategii. Odată cu apariția SSNR din 2006 s-a produs și o nouă „schimbare de orientare, îndreptată mai degrabă către o politică asertivă, ofensivă chiar bazată pe preîntâmpinarea și prevenirea amenințărilor și riscurilor de securitate”. (L. Ghica, M. Zulean, 2007:168)

Dezbateră publică pe marginea proiectului SSNR a fost marcată de numeroase confuzii și omisiuni, precum și de o regretabilă politizare, oarecum cu scopul de a denatura conținutul documentului, și nu de a informa asupra lui. Important de reținut este faptul că, în opinia noastră, strategia dezbătută în 2006 este cea

mai completă și bine realizată pe care a avut-o România până la momentul actual. De asemenea, este relevant să reamintim faptul că strategia nu a fost un document secret, proiectul său a fost făcut public și oferit spre dezbateri. Marian Zulean, din perspectiva experților care au contribuit la elaborarea strategiei, a subliniat faptul că SSNR, de-a lungul anului 2005, s-a dezbătut la Casa NATO, la Centrul Marshall, la Universitatea București, au fost numeroase etape. Este adevărat că „mulți, foarte buni experți, care ar fi putut face parte din acel colectiv, nu au participat, dar a fost larg dezbătut în societatea civilă” (Fundatia Horia Rusu 2006) Astfel, SSNR a fost adoptată de către CSAT în unanimitate prin Hotărârea nr. 62 din 17 aprilie 2006, în urma dezbaterilor și discuțiilor ce au avut loc atât în cercurile elitelor, cât și în cercurile cetățenilor de rând, însă problema „legilor securității” a rămas mult mai controversată chiar și actualmente.

În prezent, fiind parte integrantă a sistemelor de securitate euroatlantică și europeană, România se raportează la riscurile și amenințările la adresa securității naționale din perspectiva calității sale de stat membru al NATO și al Uniunii Europene. Este adevărat că mediul de securitate s-a schimbat din 2006 până în prezent, acesta este mai dinamic, imprevizibil și mai complex datorită globalizării, fenomen ce are consecințe în toate planurile: politic, economic, militar, social și informațional. Tendințele globale din prezent (și aici amintim de modificarea echilibrului de putere, evoluția lumii arabe și noua postură adoptată de Statele Unite ale Americii) au generat o serie de riscuri și amenințări care vizează securitatea României. Astfel se impune extinderea capacităților române dincolo de frontierele interne, prin participarea, în calitatea sa de membru al NATO și Uniunii Europene, la contracararea insecurității generată de amenințările actuale alături de celelalte state ale comunității internaționale. De asemenea, se impune și o

reformă a sistemului de securitate român, reformă intens dezbătută în mediul academic, care însă nu a fost pusă în aplicare până la momentul actual.

Mediul de securitate se află într-o continuă schimbare, astfel încât fiecare nouă strategie de securitate trebuie să se adapteze la condițiile acestuia, la amenințări și vulnerabilități. Aceste amenințări se regăsesc atât în mediul intern, cât și în mediul extern, deoarece granița dintre riscurile interne și riscurile externe, cu efecte asupra securității cetățenilor sau statelor, a devenit din ce în ce mai puțin relevantă.

Bibliografie

Documente

Consiliul Suprem de Apărare a Țării, 2006, *Hotărârile adoptate de Consiliul Suprem de Apărare a Țării în anul 2006*, disponibil la: http://csat.presidency.ro/documente/Hotararile_CSAT__2006_7ro.pdf.

Parlamentul României, *HOTĂRÂRE* privind aprobarea Strategiei naționale de apărare a țării, 2008, București, 4 noiembrie 2008, disponibil la: http://www.dscllex.ro/legislatie/2008/noiembrie2008/mo2008_799.htm.

Președintele României, *Strategia Națională de Securitate a României*, 2006, București, 17 aprilie 2006, <http://www.presidency.ro/static/ordine/CSAT/SSNR.pdf>.

Cărți, studii și articole

Ghica, Luciana Alexandra, Zulean Marian, 2007, *Politica de securitate națională. Concepte, instituții, procese*, Editura Polirom: București.

Purcăruș, Alexandru, 2012, *Dezastrul planificării apărării în România în perioada 2004-2012*. „Romanul” Legii nr. 473/2004, București, Asociația Europeană de Studii Geopolitice și Strategice Gheorghe I. Brătianu.

Publicații și resurse online

Baragan, Daniela, 2006, „Dimensiunile dintre președinte și premier ating cote alarmante”, 9AM News, <http://www.9am.ro/stiri-revista-presei/2006-04-19/disensiunile-dintre-presedinte-si-premier-ating-cote-alarmante.html>.

Degeratu, Constantin, 2006, „Strategia de securitate. Mod de întrebuintare”, Revista 22, București, <http://www.revista22.ro/strategia-de-securitate-mod-de-intrebuintare-2958.html>.

Fundația Horia Rusu, 2006, *Strategia națională de securitate – între securitatea statului și libertatea individului*, București, <http://www.fundatiahoriarusu.ro/strategia-nationala-de-securitate-intre-securitatea-statului-si-libertatea-individului.html>.

Grupul de Dezbateri România în politica internațională, 2006, Institutul Ovidiu Șincai, *Strategia de securitate națională – între necesități obiective și opțiuni subiective*, București, http://www.fisd.ro/PDF/mater_noi/raport%20dezb_apr06.pdf.

Institutul Ovidiu Șincai, 2006, *Raport de analiză politică – Analiza Strategiei de Securitate Națională a României*, București, http://www.fisd.ro/PDF/mater_noi/Raport_SSNR.pdf.

Mărculescu, Petre, 2007, *Proiectul Strategiei Naționale de Securitate – între mit și realitate*, Asociația pentru Securitate și Cooperare Regională, 9am, București, <http://www.9am.ro/stiri-revista-presei/2007-07-21/proiectul-strategiei-nationale-de-securitate-intre-mit-si-realitate.html>.

Margarit, Mihai, 2006, „Strategia de securitate, un eseu”, Jurnalul Național, București, <http://jurnalul.ro/special-jurnalul/analiza-strategia-de-securitate-un-eseu-26120.html>.

Pavel, Dan, 2006, *Caiet privind siguranța națională. Strategia de Securitate Națională – între securitatea statului și libertatea individului*, Fundația Horia Rusu, București, http://www.google.ro/url?sa=t&trct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CDYQFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.fundatiahoriarusu.ro%2Fwp-content%2Fuploads%2Fcaiet_siguranta_nat1_bun_de_tipar.doc&ei=l4raUqrADdTuygOp7IH0Cg&usg=AFQjCNFsJF-fGQRLBaWa54yxf2ekXKTJMA&bvm=bv.59568121.d.Yms.

Pop, Adrian, 2006, „Strategia de Securitate Națională – de la proiect la realitate”, Revista 22, București, <http://www.revista22.ro/strategia-de-securitate-nationala--de-la-proiect-la-realitate-2844.html>.

Somfelean, Mihai, 2006, „Liberalii îi cer șefului statului să desecretizeze proiectele privind securitatea națională”, Newspad, București, <http://www.newspad.ro/Liberalii-ii-cer-sefului-statului-sa-desecretizeze-proiectele-privind-securitatea-nationala,91363.html>.

Vaida, Iulia, 2006, „Un document desecretizat și supus dezbaterii publice. Coruptia – factor de risc la adresa siguranței naționale”, România Liberă, București, <http://www.romanalibera.ro/actualitate/politica/coruptia-factor-de-risc-la-adresa-sigurantei-nationale-56277.html>.

Zulean, Marian, 2006, „Reforma sectorului de securitate: între lege și faradelege. Strategia de Securitate Națională: un ghid realist”, Revista 22, București, <http://www.revista22.ro/reforma-sectorului-de-securitate-intre-lege-si-faradelege-2944.html>.